

YEM

- **Pratikte elde edilmiş tecrübelerin göstermiş olduğu sınırlar dahilinde kullanılan,**
- **Hayvanların sağlığına herhangi bir zararlı etkisi bulunmayan,**
- **Hayvanların yaşama payı ve verim payı ihtiyaçlarını karşılayan,**
- **Yararlanabilecekleri formda organik ve inorganik maddeleri içeren materyal**

Yemlerin Sınıflandırılması

1. Kaba yemler

A. Yeşil kaba yemler

(çayır ve mera yemleri, baklagil ve buğdaygil yeşil yem bitkileri)

B. Kuru kaba yemler

C. Silo yemleri

2. Yoğun (kesif) yemler

A. Enerji kaynağı yemler

B. Protein kaynağı yemler

3. Mineral yemler

4. Yem katkı maddeleri

Su Kanatlılarının Beslenmesinde Kullanılan Yemler

- ✓ **Su kanatlıları çok küçük yaşlardan itibaren merada aktif olarak otlarlar.**
- ✓ **Biçilmiş ve doğranmış otları da yerler.**
- ✓ **Hasat edilmiş ekin tarlaları kalıntılarında beslenebilirler (anız otlatma).**
- ✓ **Hasat edilmiş meyve bahçeleri, pancar tarlalarında otlatılabilir.**
- ✓ **Çeşitli mutfak artıkları ve yemekhane artıklarıyla beslenebilir.**

- ✓ **Pazar artıkları olan yeşillikleri yerler (Lahana, marul, ıspanak, tere...).**
- ✓ **Bayat ekmek (Kars yöresinde çok yaygındır), bisküvi, gofret kırıntılarıyla beslenebilirler.**
- ✓ **Tüm buğdaygil ve baklagil tane yemleri ile küspe çeşitleri beslemede kullanılabilir.**
- ✓ **Su kanatlılarına verilecek karma yemlerin pelet ya da granül formunda olması önerilir.**
- ✓ **Toz yemler yem israfına ve gagada hamurlaşmaya sebep olabilir. Toz formda verilecek ise süt/su ile nemlendirme yararlıdır.**

- ✓ Kazların belki de diğer hayvanlardan en ayırt edici ve ilgi çekici yanı bitki tarımında yabancı otları mücadelede kullanılabilmeleridir. Kazlar, genç yabancı otları tanıyarak, esas bitkilere zarar vermeden yerler.
- ✓ Kazlar çimleri en kısa kesen hayvanlardır ve hemen hemen tüm hayatlarını çayırlar üzerinde geçirebilirler.
- ✓ Bu sayede yem giderlerinden % 30 tasarruf sağlanabilmektedir.
- ✓ Kuru otların olduğu alanları sevmezler.
- ✓ Çayırların kalitesine ve kazların büyüklüklerine bağlı olarak, bir dönüm çayır 20-40 kaz için yeterli gelmektedir.

1. Kaba Yemler

A. Yeşil kaba yemler

A.1. Çayır ve mera yemleri

Çayır: Hayvanlara biçilebilecek uzunluğa geldikten sonra yeşil olarak yedirilen

Mera: Hayvanların otlatılarak değerlendirildiği alanlar

A.2. Baklagil yeşil yem bitkileri

- ❖ Proteince zengin, enerjice yeterlidirler.
- ❖ Kalsiyumca zengin, fosforca fakirdirler.
- ❖ Önemli miktarda karoten içerirler.
- ❖ Yonca, korunga, fiğ, yem bezelyesi, üçgüller, soya, burçak, bakla, lüpen bu grupta yer alırlar.

Yonca

Korunga

Fiğ

Üçgül

Burçak

Yem bezelyesi

Lüpen

Bakla

Yonca

- **Yem bitkilerinin kraliçesi olarak bilinir.**
- **Yeşil yem, kuru ot ve silaj yapma amacıyla yetiştirilirler.**
- **Çok yıllıktır. Sulu şartlarda 7 biçime kadar verim alınabilir. En yüksek protein 3. biçimde alınır.**
- **Yaklaşık %20 kuru madde, %4-4.5 ham protein ve 400 kcal/kg metabolik enerji içerir.**
- **Yüksek düzeyde karoten içerir.**

Korunga

- **Yoncaya göre d6n6ümden daha az 6r6n alınır.**
- **Yoncadan proteince d6ş6k, kalsiyumca zengindir.**
- **Yaklaşık % 20 kuru madde, % 3.5 ham protein ve 400 kcal/kg metabolik enerji içerir.**

Fiğ

- **Çiçeklenme bařında %15 kuru madde, % 3.7 ham protein ve 320 kcal/kg metabolik enerji içerir.**

A3. Buğdaygil yeşil yem bitkileri

Baklagillerle kıyaslandığında;

- Daha yüksek enerji ve fosfor, daha düşük protein ve kalsiyum içerirler.
- Mısır hasılı, tahıl hasılları, sudan otu ve darı çeşitleri bu gruptadırlar.

Arpa hasılı

2. Yoğun (Kesif) Yemler

Enerji Kaynağı Yemler

2.1. Tohum ve Dane Yemler

Buğdaygil Tohumları

(mısır, sorgum, buğday, tritikale, arpa, yulaf, çavdar vb.)

Baklagil Tohumları

(bakla, bezelye, börülce, fiğ, soya burçak v.b.)

Yağlı Tohumlar ve Meyveleri

(ayçiçeği, aspir, pamuk, susam, kolza, keten, haşhaş, kenevir v.b.)

Diğer Dane Tohum ve Meyveleri

(at kestanesi, meşe palamudu vb.)

Buğdaygil Tohumları

MISIR

ARPA

BUĞDAY

YULAF

ÇAVDAR

TRİTİKALE

Tohum ve Dane Yemler

Buğdaygil Tohumları

Mısır

- Buğdaygil daneleri içerisinde en yüksek enerjiye sahiptir.
- Kanatlı karma yemlerinde enerji ihtiyacını karşılamada ilk sırada değerlidir.
- Özellikle su kanatlılarının besi yemlerinde % 65' e kadar kullanılabilir.
- Yumurtlayan su kanatlılarında ise yağlanmaya neden olacağından daha düşük oranda (%30-40) kullanılmalıdır.

Mısır

- İçerdiği renk maddelerinde dolayı yumurta sarısını koyulaştırır ve deri renginin sarı olmasını sağlar.
- % 6-10 ham protein içerir.
- Kanatlı için 3300-3450 kcal/kg ME
- Karoten dolayısıyla vitamin A bakımından zengin,
- B grubu vitaminlerince orta düzeydedir.
- Kalsiyum bakımından fakir, fosfor orta düzeydedir.
- Amino asitlerden lizin birinci sınırlayıcıdır.
- İç yağını yumuşatıcı etkisi vardır.

Sorgum

- **Renk maddesinin bulunmaması en büyük dezavantajıdır.**
- **Renk maddesi içeren yem hammaddeleri veya maddelerle birlikte kullanılmalıdır.**
- **%9-10 civarında ham protein içerir.**
- **Kanatlılar için 3300kcal/kg metabolik enerji içerir.**

Buğday

- %12 civarında ham protein içerir.
- Kanatlılar için 3000-3050 kcal/kg ME içerir.
- B grubu vitaminler ve E vitaminince zengindir.
- Besi yeminde %20, yumurta yeminde % 30'a kadar kullanılabilir.
- Renk maddesinin düşüklüğü için önlem alınmalıdır.
- Ekonomik olduğunda enzim katkısıyla kullanım oranı artar.

Arpa

- Kanatlılar için 2700-2800 kcal/kg ME içerir.
- Ham protein % 11 civarındadır.
- Ekonomik olduğunda enzim katkısıyla kullanım oranı artar.
- İç yağını sertleştirici etkiye sahiptir.

Yulaf

- Buğdaygil dane yemleri içerisinde en yüksek selüloz (%13), yağ (% 5-6) ve E vitaminine sahiptir.
- Fosforca zengindir.
- Renk maddesi içermez.
- Kanatlılar için 2600 kcal/kg ME içerir.

Çavdar

- En az tercih edilen buğdaygil dane yemidir.
- Çavdar mahmuzu nedeniyle lezzetsizdir.
- % 11-12 civarında ham protein içerir.
- Fosfor ve magnezyumca zengindir.
- Kanatlılar için 2600 kcal/kg metabolik enerji içerir.